

VEGETATIE OP EEN NATUURTERREIN IN DEN BALGZANDPOLDER AUGUSTUS 1928

DCOR

W. C. DE LEEUW.

(Mededeeling No. 4 van de Zuiderzee-Commissie).

In verband met de afsluiting van het Amsteldiep is in de jaren 1920—1925 een kanaal gegraven van Ewijcksluis evenwijdig met de kust in noordelijke richting. Dit kanaal moet eenerzijds de ongestoorde afwatering van den Anna Paulowna polder verzekeren, anderzijds voor de scheepvaart dienen, die thans door het Amsteldiep gaat. In verband met het laatste is bij de Kooi (K 4. 13. 42) een schutsluis gebouwd, terwijl de uitwateringssluizen ten zuiden van Nieuwe diep bij het fort Oostoever zijn aangelegd.

Bij den aanleg bleek het voordeliger de kanaalgeul ca. 300 m zeewaarts van den bestaanden dijk te baggeren en het te veel aan grond te brengen op de strook tusschen den ouden en nieuwen zeedijk. Hierdoor ontstond een poldertje van ca. 2000 m lengte en 300 m breedte, dus ca. 60 ha groot, met een maaiveld van ca. 1 m boven N. A. P.

Op dit terrein, Balgzandpolder genaamd en in 1927 gereed gekomen, worden door de Proefpoldercommissie onder leiding van Ir. S. Smeding, gedelegeerd lid der commissie, cultuurproeven met oliezaad, gras en klaver genomen, terwijl het zuidelijkste gedeelte ca. 1 ha groot intact wordt gelaten om een indruk te krijgen van de zich

daar spontaan vestigende flora. Op uitnodiging van den heer Smeding werd dit terrein op 20 Aug. 1928 bezocht. Hoewel de ligging buiten het af te sluiten gedeelte van de Zuiderzee valt, leek het toch interessant, in verband met de resultaten te Andijk verkregen, om de flora ter plaatse na te gaan.

Op het terrein werden de navolgende phanerogamen en een mos *Funaria hygrometrica* aangetroffen. De determinatie van dit mos alsmede de met K. aangeduide planten was de heer Ir. A. W. Kloos Jr. zoo vriendelijk uit te voeren resp. te verifiëeren. De gevolgde nomenclatuur is die der excursielijstjes van Goethart en Jongmans.

Agrostis alba mar. en can. (K.), *Armeria* mar., *Arrhenaterum elatior* (K.), *Artemisia* mar., *Aster* Tri., *Atriplex* lat., litt. en patulum, *Avena caryoph.* (K.) en sat., *Bellis* per., *Brassica nigra*, *Capsella Bursa Past.*, *Cerastium* triv., *Chenopodium alb.*, *Chrysanthemum inod.*, *Cirsium arv.* en lanc., *Cochlearia angl.* en off., *Crepis vir.*, *Dactylis glom.*, *Daucus Car.*, *Festuca spec.* (dist. of mar. K.), *Glaux* mar., *Glyceria* mar., *Halimus portulacoides*, *Hordeum mur.* (K.), *Juncus buf.*, *Leontodon autumn.*, *Lepurus incurv.*, *Lolium mult.* en per., *Lotus corn.*, *Medicago lup.* en sat., *Pastinaca* sat., *Phragmites comm.*, *Plantago lanc.*, major en mar., *Polygonum avic.* en nod., *Potentilla ans.*, *Rumex crisp.*, *Salicornia herb.*, *Scirp. mar.*, *Senecio vulg.*, *Sonchus arv.* en ole., *Spergularia marg.* en med., *Statice Lim.*, *Suaeda mar.*, *Taraxacum off.*, *Thrinicia hirta*, *Trifolium hybr.*, pra. en rep., *Triglochin mar.*, *Triticum rep.* (K.).

Van deze planten vertoonde *Atriplex lat.* een dikbladigen zoutvorm, *Suaeda* een eigenaardig gestrekten vorm. *Lotus corn.* was de variëteit met den behaarden kelk, *Thrinicia* was zeer fraai ontwikkeld; de vorm met kale omwindsels.

Aster Trip. vertoonde zich in de zeer uiteenlopende kleurvariëaties te Andijk waargenomen.

Op het opslagterrein zelve bedroeg de bodembedekking door de vegetatie ongeveer 60 %; deze laatste bestond voor het grootste deel uit *Aster Tripolium* met uitzondering van enkele plekken, waar vermoedelijk materiaal gelegen had. Hier vormden *Atriplex spec.*, *Glaux*, *Chrysanthemum inod.*, *Armeria*, *Trifolium repens*, *Crepis virens*, *Thrinchia*, en *Avena caryoph.*, voornamelijk de bedekking. Dit was tevens het hoogste en vermoedelijk eerst beëindigde gedeelte van het terrein nabij de brug. Op het overige gedeelte werd onder de asters als het ware een tweede étage gevormd door *Spergularia marg.*, *Lepturus*, *Glyceria maritima*, *Agrostis alba mar.*, *Triglochin mar.*, *Salicornia*, *Atriplex lat.*, *Suaeda*, *Chrysanthemum inod.*, *Glaux*, *Trifolium rep.*, *Cochlearia anglica*, *Armeria*, *Senecio vulgaris* en *Plantago mar.* De meeste exemplaren dezer soorten zijn laag of tegen den bodem gedrukt; van een krachtige rijzige ontwikkeling, zooals te Andijk vooral voor *Chrysanthemum* en de *Atriplex*-soorten waargenomen, is hier geen sprake, behalve dan voor *Aster Tripolium*.

Langs het toegangskanaal van de sluis (buitenzijde) werden de bermten vooral door *Chrysanthemum inodorum* (30—40 cm hoog) ingenomen, vermengd met enkele fraaie kolonies van *Atriplex maritima*. Daartusschen vooral aan den onderrand individuen van *Atriplex spec.*, *Statice* en *Cochlearia anglica*.

In de droge greppel, welke het natuurterrein van het in cultuur genomen gedeelte scheidt, werd een in hoofdzaak halophiele vegetatie gevonden, die zich in étages ontwikkeld had. Op den bodem o.a. *Salicornia*, *Suaeda*, *Triglochin mar.*, *Spergularia mar.* Meer naar boven verdwenen de beide eersten en traden *Agrostis alba mar.*, *Glaux*, *Juncus buf.*, *Lepturus*, *Senecio vulg.* en *Funaria hygrometrica* op. Nog hooger *Atriplex*-soorten en *Chenopodium*

album en vooral aan de zonzijde *Thrinicia* en *Crepis virens*. *Halimus port.*, *Statice*, *Armeria* en *Artemisia mar.* werden hier niet aangetroffen.

In vergelijking met Andijk draagt de flora van dit terrein een veel meer uitgesproken halophiel karakter. *Salicornia* kwam daar steeds sporadisch voor. *Suaeda*, *Triglochin mar.*, *Statice*, *Armeria*, *Glaux*, *Plantago mar.* werden daar nog niet op het maaiveld waargenomen; met uitzondering van *Statice* en *Armeria* wel aan den voormaligen zeedijk, maar veel minder talrijk. Daarnaast vallen hier een paar echte zandplanten zooals *Thrinicia* en *Avena caryoph.* op. Adventieven afkomstig van getransporteerd materiaal zooals te Andijk (*Apera*, *Sclerantus annuus*) of opslag van besplanten (vogels) werden niet waargenomen.

Ten einde een denkbeeld te krijgen, in hoeverre het onmiddellijke achterland tot de flora kan bijdragen, werden een stuk van den dijk van den Anna-Paulowna polder en het terrein langs het Noordhollandsch kanaal, alles in hetzelfde kwartierhokje gelegen, afgezocht. Het laatste terrein is hier en daar zandig en vertoont op één plaats een klein binnenduintje zooals men die vanuit den trein even ten zuiden van den Helder verspreid ziet. De flora was met deze grondgesteldheid geheel in overeenstemming.

De volgende planten werden waargenomen:

Achillea mill., *Agrostis alba* (K.), *Anthoxanthum odor.*, *Anthriscus sylv.*, *Aster Trip.*, *Atriplex litt.*, *Avena prae.*, *Bellis per.*, *Berula ang.*, *Capsella B. past.*, *Carex aren.*, *glauca* (K.), *Cerastium triv.*, *Cirsium arv. en lanc.*, *Cochlearia angl.*, *Crep. vir.*, *Dactylis glom.*, *Daucus Car.*, *Equisetum arv.*, *Euphrasia Odont.* (K.), *Festuca arund.* (K.), *Galium ver.*, *Glaux mar.*, *Glechoma hed.*, *Hippurus vulg.*, *Holcus lan.*, *Hordeum mur.*, *Hypochoeris rad.*, *Juncus buf.*, *lamp. en Gerardi* (K.), *Lappa min.*, *Lathyrus prat.* (K.), *Lemna gibba*

en tris., *Linaria* vulg., *Lolium* per., *Lotus* corn. en uli., *Lycopsis* arv., *Malva* vulg., *Matricaria* disc., *Medicago* lup., *Mentha* aq., *Myosotis* pal., *Myriophyllum* spec., *Oenanthe* fist., *Ononis* spinosa, *Pastinaca* sat., *Phalaris* arund., *Phleum* prat. (K.), *Phragmites* comm., *Plantago* lanc., maj. en mar., *Poa* annua, *Polygonum* avi. en Conv., *Potamogeton* pect., *Potentilla* ans. en rep., *Pulicaria* dys., *Ranunculus* acer en rep., *Rubus* spec., *Rumex* ac-sa, ac-la, crisp. en pal., *Sagina* proc., *Scirpus* mar. en Tab., *Senecio* Jac. en vulg., *Sinapis* arv., *Stellaria* med., *Tanacetum* vulg., *Taraxacum* off., *Thrinchia* hirt., *Trifolium* arv., hybrid., pra. en rep., *Triglochin* mar. en pal., *Triticum* rep. (K.), *Tussilago* farf., *Urtica* di., *Vicia* ang. en Cracca.

Achillea trad veel in rose vormen op. *Lotus uliginosus* was de var. *villosus*. Van *Lotus corn.* was de kelk sterk behaard. *Senecio Jacobea* werd alleen in den vorm *flosculosus* D.C. aangetroffen.

Deze flora is opvallend veel rijker dan die achter de proefpolder te Andijk opgenomen op 15 Aug. 1928. De bezoeken aan den Balgzandpolder zullen worden herhaald.

Bilthoven, 9 Sept. 1928.